

Gedagsreflecties expertsessie Corona gedragsunit RIVM 17 maart 2021

Slide 1 Kernprincipes gedragsreflecties

- De epidemiologische cijfers lijken geen aanleiding te geven tot versoepeling.
- Bij een verslechtering van de epidemiologische cijfers, is het consistent om heel terughoudend te zijn met aanpassingen die transmissie risico verhogen – of daar geheel vanaf te zien.
- Er spelen echter ook belangen rondom **vertrouwen** (gedane toezeggingen), **draagvlak** en **welzijn** (sociaal, mentaal, financieel). Veel mensen vinden de lasten nu niet eerlijk verdeeld en bepaalde groepen (bijv jongeren, ondernemers) worden onevenredig getroffen (**rechtvaardigheid**).
- Dit kan aanleiding zijn voor strategische aanpassingen in het maatregelenpakket, echter zo beperkt mogelijk ivm daaraan verbonden toename van transmissie risico. Geef aan dat het om **reparaties** gaat (niet versoepelingen) tbv eerlijkere verdeling of inconsistenties weghalen.
- Communiceer ook de verwachte nadelen van eventuele aanpassingen (virusverspreiding) en benadruk het extra grote belang naleven basis regels.
- Alle voorgestelde mogelijke **reparaties** kunnen leiden tot meer verkeer, contacten, en drukte. Zonder goede uitleg en regulering/handhaving van drukte, kan dit leiden tot normvervaging ('bijna niemand houdt afstand hier').

Slide 2 Toepassing principes op maatregelenpakket: samenvatting

- Op dit moment lopen de epidemiologische cijfers weer op
- Hoewel de epidemiologische cijfers geen aanleiding geven, zijn er verwachtingen gewekt ten aanzien van het opheffen van de avondklok. Draagvlak en naleving van de bezoekersregeling (1 per dag) is lager dan die van de avondklok, en neemt nog verder af. Vanuit het perspectief vertrouwen, draagvlak, welzijn en naleven is te overwegen de avondklok naar 22.00 te verzetten (tegemoetkoming) en de bezoekersregeling uit te breiden naar max 2 personen per dag uit hetzelfde huishouden.
- Andere aanpassingen worden niet direct verwacht in bovenstaande positieve maatschappelijke effecten te resulteren, behalve wellicht:
 - het HBO/WO deeltijd open te stellen (niet: verplichten) voor studenten in een kwetsbare positie (mentaal, leerachterstand, thuisomgeving)
 - indien het onder strikte voorwaarden openen van terrassen een minimaal besmettingsrisico met zich meebrengt, zou dit kunnen bij kunnen dragen aan een toename van sociaal en mentaal welzijn.

Slide 3 Reflecties specifieke maatregelen 1

Voortzetting of laten vervallen avondklok?

- Draagvlak is in de afgelopen 6 weken gedaald van 76% naar 67% tot 65%.
- Uit recente focusgroepen (jongeren en ouderen) komen geen grote problemen met de avondklok naar voren
- Voor vertrouwen in de overheid is het waarschijnlijk belangrijk om geschepte verwachtingen op te volgen (opheffen avondklok).
- Echter, bij eventuele uitbreiding van de bezoekenregeling (gezien het afnemende draagvlak en naleving), overweeg een tussenstap met verruiming naar 22.00.

1 persoon per dag:

- Draagvlak is in de afgelopen weken gedaald van 53% naar 44% tot 38%. Naleving 80% naar 77% tot 71%. Aanzienlijk lager dan toen de 2 bezoekers per dag maatregel (draagvlak 70% en naleving 95%). Naleving is waarschijnlijk lager over een langere periode dan de gepresenteerde metingen over 1 week. 38% van de mensen geeft aan geen bezoek te hebben ontvangen in de afgelopen week.
- Focus groepen: wordt als niet logisch en slecht uitlegbaar ervaren. Mensen geven eigen invulling en verruimen 1 persoon vaak naar 1 huishouden.
- Verruimen naar 1 huishouden of 2 personen per dag zou tot meer draagvlak, naleving en welzijn kunnen leiden.

(Gedeeltelijk) fysiek onderwijs HBO en WO:

- Welzijn onder jongeren en jong volwassenen substantieel lager dan onder volwassenen en ouderen; verschil neemt toe
- (Deels) fysiek onderwijs op hbo/WO zou bij kunnen dragen aan afname eenzaamheid, toename mentaal welzijn, en minder opgesloten voelen in kleine woonruimte (onder voorwaarde van naleving van maatregelen mbt sociale afstand).
- Biedt mogelijkheden voor deeltijd fysiek onderwijs voor studenten in kwetsbare omstandigheden, maar maak dat geen vereiste voor studenten die niet willen. Borg kwaliteit onderwijs (hybride onderwijs kan lastig zijn) ism organisaties.

(NB: de cijfers van de meest recente meting zijn voorlopige cijfers)

-

Slide 4 Reflecties specifieke maatregelen 2

Om norm vervaging te voorkomen (mensen hebben de indruk dat crisis voorbij is en houden geen afstand meer) lijkt het van groot belang om **direct vanaf het begin drukte beperken om afstand houden te borgen op langere termijn.**

Winkels en warenmarkten

- Op basis van supermarkten en winkelen gecombineerd, blijkt dat men afstand houden over het algemeen erg lastig vindt. Dit speelt mogelijk primair in de supermarkt.
- Slim inrichten en zichtbaar toezicht houden op afstand houden kan bijdragen aan naleving.

Terrassen openen

- Afstand houden op terrassen lukte relatief goed toen vorige zomer de terrassen net waren geopend (met maximaal 30 mensen). Toen de restrictie werd opgeheven (max 250 op terras) nam afstand houden in de horeca substantieel af. Drukke is minder snel bereikt op groot dan klein terras, maar drukte beperken lijkt erg belangrijk voor afstand houden en een positieve norm te houden (horeca als voorbeeld voor hoe het veilig kan)
- Opening terrassen draagt mogelijk bij aan sociaal en mentaal welbevinden